

Овернський діалект є ремісничою мовою, дуже багатою на точні терміни, які стосуються поля, знарядь праці, побутових предметів, збагачується також дієсловами дії, але містить дуже мало слів абстрактного значення.

Отже, овернський діалект має свої характерні лінгвістичні особливості та риси, що відрізняють його від інших говірок та діалектів. Сукупність говірок та розмовних наріч в сучасній Оверні створюють справжню мову, яка має свою історію, свою граматику і літературу, власне характерну для регіону.

ЛІТЕРАТУРА

1. Балли Ш. Общая лингвистика и вопросы французского языка. – М.: Изд-во иностранной литературы, 1955. – 416 с.
2. Сабанеева М.К., Щерба Г.М. Историческая грамматика французского языка. – Л.: Изд. Ленинградского ун-та, 1999. – 271 с.
3. Albert Dauzat. Les parlers auvergnats anciens et modernes. Bibliographie critique // Revue de linguistique romane. – 2007 – №45 – p.45-68.
4. Jean-Pierre Chambon, Philippe Olivier. L'histoire linguistique de l'Auvergne et du Velay. – P.: Hachette, 2008. – 345 p.

Станько Т.

Науковий керівник — доц. Чумак Г. В.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ РЕАЛІЙ У ПОВІСТІ Р. ЧАНДЛЕРА «THE KILLER IN THE RAIN»

Проблематика перекладу реалій є досить важливою і актуальною, оскільки реалії входять до складу безеквівалентної лексики, і належать до найменш вивчених лінгвістичних одиниць [4, с. 106].

Переклад реалій – частина складної проблеми передачі національної й історичної своєрідності, яка бере свій початок від самого зародження теорії перекладу як самостійної дисципліни [2].

Одним із найскладніших завдань перекладача постає проблема перекладу реалій, які утворюють групу лексичних одиниць з національно-культурним компонентом, що поряд із змістом несуть у собі національний колорит певного народу. Тому, безумовно, їх трансформація у текст перекладу має дуже важливе значення з огляду на те, що досягнення адекватності у перекладі можливе лише за умов збереження усіх складових структури оригіналу і його колориту.

Мета даної статті – проаналізувати особливості перекладу реалій у повісті Р. Чандлера «Killer in the Rain». При аналізі будемо використовувати типологічний метод та метод лінгвостилістичного аналізу. Аналіз здійснюватиметься на матеріалі оригінального тексту і перекладу повісті Р. Чандлера «Killer in the Rain»

За визначенням дослідників-перекладознавців "реалії – це слова (і словосполучення), які називають об'єкти, характерні для життя (побуту, культури, соціального та історичного розвитку) одного народу і чужі для іншого; як носії національного та/або історичного колориту, вони, як правило, не мають точних еквівалентів в інших мовах, і, відповідно, не підлягають перекладу «на загальних підставах, а потребують особливого підходу» [2]. Українська дослідниця Р.П. Зорівчак зазначає, що «на відміну від інших лексем які несуть у собі відбиток національної своєрідності, культурна інформація реалій є «етноунікальною». Якщо слово – це мікросвіт у якому відображено певний фрагмент реальності, правильне або неправильне уявлення про неї, то реалія, завдяки етнокультурному компоненту, особливо виділяється щодо цього. І якщо у процесі перекладу відбувається зближення, зіткнення не тільки різних мовних систем, а й різних культур і цивілізацій, то особливо рельєфно цей процес виступає саме при перекладі реалій» [3]. Реалії нерозривно пов'язані з культурою певного народу і є для його мови загальноуживаними і в той же час чужими для інших мов. Основною рисою реалії є її колорит. Саме передача колориту при перекладі реалії з однієї мови на іншу і складає головну проблему перекладача. Деякі дослідники відносять реалії до розряду безеквівалентної лексики,

стверджуючи, що вони не підлягають перекладу. Однак реалія – це частина вихідного тексту, тому її передача у тексті перекладу є однією із умов його адекватності.

Таким чином, питання зводиться не до того можливо чи ні перекласти реалію, а до того як її перекласти. Існує дві основні труднощі передачі реалій у перекладі: відсутність у мові перекладу еквівалента через брак у носіїв даної мови позначуваного реалією об'єкта (референта) та необхідність передати поряд із семантикою (предметним значенням) реалії закладений у ній колорит (національне й історичне забарвлення). Реалії відносяться до розряду лексики, яку слід перекладати з особливою обережністю, щоб запобігти підміні колориту вихідного тексту у перекладі і не концентрувати увагу читача на незрозумілих йому деталях. Але якщо ці деталі все ж таки важливі для сприйняття рецептором тексту перекладу і без них цей текст втрачає певну частину змісту – їх потрібно перекладати.

Постає нелегке питання як це зробити, щоб донести зміст реалії до рецептора перекладу. Слід зазначити, що, відповідно до типу тексту, насиченість його реаліями варіюється. Якщо зробити спробу порівняти детективні твори з історичними романами, пригодницькою літературою або фольклором, то на тлі цих жанрів детектив виявиться досить небагатим на реалії, але, спираючись на той факт, що реалії несуть у собі національний та історичний колорит, відтворення їх у перекладі детективних творів є одним із важливих завдань перекладача.

У детективі Раймонда Чандлера реалії не тільки передають національний колорит, а й частково несуть у собі елемент гумору. А, зважаючи на те, що Раймонд Чандлер є визнаним майстром динамічного діалогу який наповнений розмаїттям сленгу, розмовних елементів, уїдливих характеристик та іскристого гумору, переклад реалій у його діалогах потребує особливого підходу.

Розглянемо повість Р. Чандлера «Killer in the Rain» та її україномовний переклад «Убивство під час дощу» і проаналізуємо переклад деяких реалій, як, наприклад, наступної: «*The white slips, three in number, were simple IOU's for a thousand dollars each, ...*» [7, с.2]. Текст перекладу: «*Три білі аркуші виявилися борговими розписками на тисячу доларів кожна, ...*» [6, с.2]. Словникове значення реалії «IOU» – «форма боргової розписки (за співзвучністю з I owe you – я винен вам)» [8]. Реалію вдало перекладено за допомогою аналогової заміни для адекватного сприйняття читачем (рецептором) без додаткового осмислення аббревіатури. Тут втрата національно-культурного компоненту компенсується повним відтворенням предметного значення реалії. Розглянемо переклад наступної реалії: «*I'm not Dorothy Dix, and I'm only partly a prune*» [7, с.2]. Текст перекладу: «*Я не Дороти Дікс і не вмію вмишати*» [6, с.3]. Перекладач транскрибував реалію, не вдаючись до додаткових засобів осмислення, які конче потрібні у даному випадку. Слід зазначити, що пересічному українському читачеві навряд чи відомо що Дороти Дікс – це «літературний псевдонім американської журналістки Елізабет Мерівезер (1870 – 1951), яка вела газетну рубрику, де відповідала на кореспонденцію читачів» [8]. І внаслідок цього у читача можуть виникнути зовсім непередбачувані автором асоціації. Зважаючи на те, що розмова у детективі точиться між замовником, який не вирізняється інтелектом і приватним агентом Марлоу, який володіє добрим почуттям гумору, читачеві може здатися із контексту, що згадана «Дороти Дікс», імовірно, відома повія, але аж ніяк не відома журналістка. І тому, щоб запобігти неправильному сприйняттю реалії рецептором тексту перекладу, необхідно було б вдатися під час перекладу до додаткових засобів осмислення, приміром, до пояснення у виносці або до тлумачення реалії у коментарях.

Переклад наступної реалії здійснено за допомогою калькування: «*I wasted time hitting the door with my shoulder, without enough start. It threw me back like a kick from an army mule*» [7, с.3]. Текст перекладу: «*Я заходився бити плечем у двері, але розігнатися тут не було де, і я тільки змарнував час. Двері щоразу відкидали мене назад, наче копитом армійського мула*» [6, с.4]. Подібне порівняння сприймається українським рецептором як стороннє і не викликає потрібних асоціацій. Зважаючи на досить цікавий факт, що одним із значень слова «mule» є «черевик без задника» [8], доречнішим було б вдатися до уподібнювального перекладу на кшталт: «двері щоразу відкидали мене назад, наче від удару армійського чобота», чим і здійснити адекватний переклад, а не дослівний як у варіанті наданому з тексту перекладу.

У наступному прикладі ми спостерігаємо виключення реалії: «*I said I was all right except that I was having a little trouble with my Third Reader*» [7, с.6]. Текст перекладу: «*Я сказав, що в*

мене все гаразд, коли не рахувати деяких особистих проблем» [6, с.6]. Слід указати на те, що дана реалія є елементом каламбуру: Third reading – the final consideration of a bill (US) – третє читання (остання стадія розглядання законопроекту); одне із значень слова «bill» – рахунок до сплати (документ з вказаною сумою, яку заборгували) [8]. Тобто, у детектива Марлоу проблеми з боргами. Таким чином, упущення є цілком обґрунтованим, оскільки для українського рецептора "рахунок" і "законопрект" не є синонімами як для американського. І тому, щоб не навантажувати читача численними поясненнями, перекладач вдається до пропуску і лексико-семантичної заміни, нажаль, втрачаючи у тексті перекладу гумористичний ефект каламбуру.

Наступну реалію вдало перекладено за допомогою засобу контекстуальної заміни: «*It's under the fedora*» [7, с.6]. Текст перекладу: «*Машину охороняють*» [6, с.7]. Іменник «fedora» має наступну дефініцію – «a soft felt or velvet medium-brimmed hat, usually with a band» [8]. Уподібнювальний переклад, який міг би зберегти реалію у тексті перекладу, виявляється недоречним на тій підставі, що реалія набула б протилежної конотації вихідного тексту, оскільки для українського рецептора "бути під ковпаком" означає "впійматися, не мати виходу", тоді як у вихідному тексті – "машина знаходиться під наглядом поліції".

Розглянемо переклад наступної реалії: «*We had him in the cooler a year ago on a Mann Act rap*» [7, с.8]. Текст перекладу: «*Рік тому він сидів у нас в камері на підставі закону Менна*» [6, с.8]. Назву закону перекладено за допомогою калькування + розвиток значення, але поряд з нею у перекладі немає засобів осмислення, які необхідні пересічному читачеві. «Mann Act» – «Закон Манна (федеральний закон про тасмну торгівлю білими рабіннями [White Slave Traffic Act] (1900), спрямований на боротьбу з проституцією. Заборонив перевезення через кордон штатів жінок в аморальних цілях. Названий за ім'ям його основного розробника – конгресмена від штату Іллінойс Дж. Манна [Mann, James]» [8]. Детальне відтворення цієї реалії у тексті перекладу необхідне не лише для збереження її змісту й колориту, а ще й тому, що вона постає частиною характеристики персонажа Карла Оуена. І тому, для того щоб зберегти у тексті перекладу повний зміст реалії, імовірно, доречним було б вдатися до перекладу за допомогою кальки + опису або контекстуальної заміни на кшталт: "на підставі закону Менна про торгівлю людьми".

Наступна реалія вихідного тексту використана у метафоричному значенні: «*He was wild-eyed, raging drunk berserk*» [7, с.18]. Текст перекладу: «*В очах у нього палахкотіла лють, він був геть п'яний*» [6, с.20]. Значення історичної реалії «berserk» – «берсеркер (давньоскандинавський воїн, який вирізнявся неймовірною люттям в бою)» [8]. Ця реалія прижилася в англійській мові і "обросла" новими значеннями: 1) "несамовита людина (до божевілля)"; 2) "шалений, оскраженілий, лютий"; 3) «to go berserk» – "оскраженити, ошаленити, розлютитися" [8]. Але для українського рецептора вона чужа і, відповідно, незрозуміла. Тому, перекладач елімінував реалію "берсеркер", а натомість привніс синонімічний варіант за допомогою прийому розвитку значення.

Проаналізувавши переклад реалій у детективній оповіді, ми дійшли висновку, що у детективному творі реалії відіграють важливу роль. Вони надають оповіді яскравого національного колориту, привносять інформацію, за допомогою якої можна більше дізнатися про історію і буденне життя народу культури, до якої належить вихідний текст. Їх збереження у перекладі детективного твору має важливе значення ще й тому, що він, зазвичай, небагатий на реалії, і через це до їх перекладу треба ставитися з обережністю, щоб не втратити ту частину задуму автора, яку він хотів передати через реалії.

Перекладач стикається з проблемою перекладу лексики з національно-культурним компонентом досить часто. Реалії відносять до неспівпадаючих елементів мови, що позначають поняття непритаманні для інших культур і завжди являють собою особливу складність у процесі перекладу. Ця складність, з іншого боку, забезпечує інтерес до даної проблеми. Крім цього, реалії відносять до лексичних одиниць, схильних до динаміки, тобто з плином часу утворюється все більше нових реалій, а це означає, що розширюється і поле їх дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Анджапаридзе Г. Феномен Раймонда Чандлера. – Доступний з: <<http://www.aelib.org.ua>>
2. Влахов С. И., Флорин С. П. Непереводимое в переводе. – Изд.3-е, испр. И доп. – М: "Р.Валент", 2006. – 448с.

3. Гончаренко Э. П. О роли реалий в процессе реализации межкультурной функции перевода. – Доступний з: <http://utr.spb.ru>
4. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад (на матеріалі англomовних перекладів української прози). – Львів: Вид-во при Львів. ун-ті, 1989. – 216с.
5. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты). Учеб.для ин-тов и фак. иностр. яз. - М.: Высш. шк., 1990. - 253 с
6. Раймонд Чандлер. Убивство під час дощу. Переклад Олексія Барієва, 1989. – 22с.
7. Raymond Chandler. Killer in the Rain, 1935. – 21с.
8. DICTIONARY ABBYY Lingvo x3 – Доступний з: <<http://www.lingvo.ru>>

Балук М.

Науковий керівник – доц. Лісичук Т. П.

МОВНІ ІГРИ У ФОРМУВАННІ МОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ 5 КЛАСУ

Ефективність будь-якої діяльності, в тому числі і педагогічної, залежить не тільки від чіткого розуміння цілей і завдань, але й від того, які засоби ми обираємо для їх досягнення. В методиці викладання іноземних мов все гостріше постає питання ефективності навчання, зацікавленості учнів у навчальному процесі, їх участі у різноманітних заходах під час уроку та в позаурочний час. Важливим засобом стимулювання навчальної діяльності є гра. Проте ставлення педагогів до гри на уроках іноземної мови неоднозначне, а її застосування у формуванні мовної компетенції учнів поки що не набуло значного поширення.

Мета статті полягає у розкритті значення використання ігор на уроках іноземної мови, аналізі особливостей та перспектив впровадження мовних ігор на уроках англійської мови у 5 класі.

Завдання статті:

Визначити роль гри на уроках іноземної мови;

Проаналізувати особливості застосування ігор для формування мовної компетенції;

Дослідити проблеми, що виникають при використанні мовних ігор на уроках іноземної мови у 5 класі, та запропонувати рекомендації для їх вирішення.

Однією з актуальних проблем сучасної методики викладання іноземних мов є організація навчання дітей різного віку за допомогою ігор. Багато відомих психологів, таких як О. В. Запорожець, О. М. Леонтєв, Д. Б. Ельконін, вважають гру провідним видом діяльності дітей шкільного віку. Д. Б. Ельконін зазначає, що гра володіє чотирма важливими для дитини функціями: вона є засобом розвитку мотиваційної сфери, засобом пізнання, засобом розвитку розумових дій та засобом розвитку довільної поведінки [2, с. 34].

На значення ігрової діяльності в навчанні іноземної мови вказують відомі методисти, такі як Ю. І. Пассов, М. М. Скаткін. Вони стверджують, що важливо усвідомлювати, вирішенню яких дидактичних завдань повинна сприяти гра, на розвиток яких психічних процесів вона спрямована. Гра — це лише оболонка, форма, змістом якої повинне бути навчання, оволодіння видами мовленнєвої діяльності. Ю. І. Пассов відзначає наступні риси ігрової діяльності як засобу навчання: вмотивованість, відсутність примусу; індивідуалізація діяльності; навчання і виховання в колективі і через колектив; розвиток психічних функцій і здібностей; навчання із захопленням [3, с. 38].

Як відомо, згідно з метою та завданнями навчальні ігри на уроках іноземної мови поділяються на:

а) мовні (фонетичні, лексичні, граматичні);

б) мовленнєві (спрямовані на розвиток навичок аудіювання, говоріння);

в) комунікативні (формування навичок спілкування) [5, с. 56].

О. І. Вишневський поділяє навчальні ігри на такі групи:

мовознавчі (спрямовані на засвоєння мовного матеріалу, які забезпечують лише засвоєння знань, тому часто користуватися ними не слід);

умовно-комунікативні (зорієнтовані на виконання різноманітних операцій з мовленнєвим матеріалом, у центрі уваги яких є фонетична, лексична або граматична правильність висловлювань, а не їх комунікативна функція);